

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Միջպարլամենտական կոնգրեսը Լոնդոնում:

Ինչպէս և պէտք էր սպասել այժմ էլ Եւրոպան գլխաւորապէս զբաղուած է Դուռայի փակման հարցով: Եւ այդ հասկանալի է քանի որ ամբողջ աշխարհի ներկայ հասարակական կարգերի փոփոխման մէջ անազին դեր պիտի խաղայ ռուսաց մեծ յեղափոխութեան այս կամ այն վախճանը: Կապը ազգերի մէջ կեանքում օրէց օր սերտ է դառնում, շահերը անպատմելի ձևով խճճւում են փոխադարձ յարաբերութիւնների անթիւ թելերով և ժարկ-կութիւնը գալիս է վերջապէս այն եզրակացութեան որ միջազգային խաղաղ յարաբերութիւններից զատ բարօրութեան լաւագոյն միջոց չկայ:

Այդ գաղափարների արտայայտութիւններից մէկն է «միջպարլամենտական գործիչները» համաժողովները:

Այս յուլիս ամսում Լոնդոնում գումարուած միջպարլամենտական կոնգրեսը ցոյց էր տալիս թէ 18 տարուայ ընթացքում ինչ հսկայական քայլ է արել միջազգային համերաշխութեան գաղափարը ամենուրեք: Քսան և երկու երկրներից հաւաքուել էին Լոնդոնում 500-ից աւելի ներկայացուցիչներ: Գիտակից ժողովուրդը ամեն տեղ խօղաղութեան կողմն է. հետեւաբար այդ ժողովրդների իսկական ներկայացուցիչները չեն կարող խաղաղասէր չլինել: Եւ այդ հակառակման ոգին միշտ սաւառնում է միջպարլամենտական կոնգրեսների նիստերում, և այդ ներշնչում է յոյս որ հեռու չեն այն օրերը երբ միջնորդ դատարանը և միջազգային անաչառ դատաւորներն են լուծելու ազգերի մէջ ծագած վէճերը և ոչ բռնի ոյժը, զէնքը, որ չափազանց սակաւ է լինում արդարութեան կողմը:

Այս անգամուայ կոնգրեսը նշանաւոր էր այն կողմից որ նրա զբաղմունքներին առաջին անգամ մասնակցում էին ռուս ժողովրդի ընտրած պարլամենտական ներկայացուցիչները:

Այն համակրական ցոյցերը, որոնց առարկայ եղան ռուս ներկայացուցիչները, փառաւոր դեմոնաստրացիա էին ռուս բռնա-

կալ բիւրօկրատիայի դէմ, որ չխրատուեց իր ապիկար ներկայացուցիչներին ձեռքով ստեղծած Մանփուրական արիւնալի և բազմադէտ աւանտիւրայով և այժմ արեան մէջ է ուզում խեղդել ժողովրդի ազատութիւնը, չուզենալով ձեռքից բաց թողնել անկոնսորու իշխանութիւնը և ժողովրդական քսակը: Եւ այդ նեղ կաստայական նպատակների առջև ոչինչ է համարում տիեզերքի մէջ գոյութիւն ունեցող ամենաթանկագին բանը—մարդկային կեանքը: Սակայն կալիգուլաների համար ինչ նշանակութիւն ունի ուրիշ մարդկանց կեանքը... Բարեբախտաբար անգլո-սաքսոնական հանճարի ծնունդ պարլամենտարիզմը վերացնում է կալիգուլաների թիւը քաղաքակիրթ երկրներում և այսօր ամենահզօր երկրների այնպիսի հեղինակաւոր մարդկանց բերանից է լսում զինաթափման առաջարկը, ինչպիսիք են Կեմպբելլ—Բաններման և Բրնայան: Հին աշխարհի—Անգլիայի մինիստր նախագահը և նոր աշխարհի—Ամերիկայի Մ. Ն. հզօր հանրապետութեան նախագահ-թեկնածուն ամենաջերմ պաշտպաններ են հանդիսանում զինաթափման: Բրայան առաջարկեց որ այն պետութիւնները, որոնք Հաագայի կենֆերենցի մէջ մասնակցութիւն կ'ունենան պարտաւորուին անպայման իւրաքանչիւր միջազգային վէճ նախ ներկայացնել բարեկամ պետութեան քննութեան և մինչև որ միջնորդ դատարանը չի պարզիլ ծագած թիւրիմացութիւնը պետութիւնները իրաւունք չունենան զէնքի դիմելու: «Գրգռուած դրութեան մէջ մարդը բոլորովին այլ կենդանի է, քան հանդարտօրէն գործող մարդը: Լուրջ հարցերը պէտք է քննուին ոչ աֆֆեկտի՝ յուզուած, զգացուած ըոպէներում, այլ սառնասրտութեամբ» ասաց ի միջի այլոց Բրայանը:

Ինչ լաւ կը լինէր որ աւելի ջնշին և թշուառ ազգերի ներկայացուցիչներն էլ հետևէին այդ իմաստուն խորհրդին...

Լ. Ս.